

1944, október 27. Moskva. — Depeša čs. veľvyslanca Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne s informáciami v záležitosti pomoci bojujúcemu Slovensku.

Tajné.

Tvá 334¹ a 335.²

1. Pripomínám pomoc Slovensku Zorinovi pri každej mé návšteve. S Vyšinským som o tom mluvil podrobne naposled 19. X. Mám dojem, že jsou si zde vědomi zhoršení situace a že podle toho jednají. Vzhledem k Tvému přání odevzdám dnes v Narkomindělu dopis pro Molotova,³ v němž se odvolávám na odpověď Vyšinského ze dne 22. září⁴ a požádáme:

- a) zesílit pomoc všeho druhu,
- b) dovolit příjezd delegace SNR,
- c) vyslat vyššího sovět. důstojníka v zastoupení hlavního velení Rudé armády za účelem zajištění lepší součinnosti a zvýšené pomoci Slovensku.

2. Pokud se týče pomoci se strany druhých spojenců, vložil jsem Ti již dříve, viz mé depeše 333, 337⁵ a následující, že proti dodávkám zbraní Slovensku a proti jiné skutečné pomoci bojujícímu Slovensku nebude zde žádných námitek.

3. Jak ukazuje nadšený článek válečného korespondenta Pravdy Polevoje, uveřejněný dnes v Pravdě o povstání na Slovensku, sověští kompetentní činitelé snaží se vzbudit též zájem sovětské veřejnosti o Slovensko, což je zde vždy dobrým znamením.

Fierlinger.

AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 2552 (Mos. 372). Záznam dešifrované došlé depeše (d. 28. 10. 1944). Strojopisný prepis. — Zd. Fierlinger, „Ve službách ČSR“, II, Praha 1948, s. 363.

1944, október 27. [Londýn.] — Zpráva ministra dr. H. Ripku so stanoviskom čs. vlády k úprave vzťahu medzi čs. vládnym delegátom a Slovenskou národnou radou, zaslaná rádiotelegraficky min. F. Němcovi do Banskej Bystrice.

Ministerská rada, ktorá iba dnes mohla jednať o vzkaze SNR a Tvojom¹, zásadne súhlasí s úpravou vzťahu medzi vládnym delegátom a SNR tak, ako bola dohovorovaná medzi Tebou a SNR. Pri prvom štúdiu sa zdá, že není treba meniť

¹ Vid dokument čís. 483 z 23. 10. 1944.

² Vid dokument čís. 484 z 23. 10. 1944.

³ Veľvyslanec podal 26. 10. 1944 nótu námestníkovi ľudového komisára zahraničných vecí Vyšinskému. Jej text je publikovaný v knihe „Československo-sovětské vztahy v době Velké vlastenecké války 1941–1945“, Praha 1960, dok. 114, s. 194–195. Vid tiež AMZV Praha, depeše došlé, 1944, čís. 2553, Mos. 373.

⁴ V zázname depeše omylom „22. října“. Vyšinského odpověď vid dokument čís. 340.

⁵ Vid dokument čís. 399.

¹ Vid dokumenty čís. 446 a 461 zo 16. a 18. 10. 1944.

770 dekrét o vládnom delegátovi a že postačí interpretovať ho v zmysle Vašej dohody. Definitívne stanovisko právne formulované dostaneš v najbližších dňoch. Ďalej zdeľujem, že londýnsky rozhlas si nedovolil skresliť zprávu o Tvojom príchode a pobyte na Slovensku, pretože referoval presne podľa zprávy, ktorú sme telegraficky dostali zo Slovenska. Presne sme tiež reprodukovali, čo nám bolo zdedené o Tvojej reči i o reči Švermovej (neni našou vinou, že bolo o Švermovi dodané tri razy toľko ako o Tebe). Nechcel som Švermu ukracovať, pretože ho dávali tiež vo vysielaní moskovskom. Ak máme my a špeciálne ja plnú dôveru k Tebe a Tvojim spolupracovníkom, môžem očakávať, že veríte, že nerobím nič, čo by Vás poškodzovalo. Rozhovory s delegáciou SNR sú pozitívne a vyvíjajú sa veľmi dobre. Dávno sme hlásili, že Viest nie je Tvojím zástupcom, keď prestal byť členom vlády. Konečne zdeľujem, že so zreteľom k novej situácii na Karpatskej Ukrajine, vláda sa dnes uzniesla menovať Petruščáka ďalším politickým poradcom. Vláda zároveň s ním vyšle Hadžegu a Neumanna ako úradníkov.

Ripka.

SÚA Praha. b S 40-3/21. Zprávy odoslané Vítovi a Leyovi. Fotokópia odpisu strojopisného záznamu.

502

1944, október 27. Bratislava. — Výzva slovenskej vlády k slovenskej verejnosti vydaná z príležitosti dobytia Banskej Bystrice nemeckými jednotkami.

Slováci, občania!

Nepriateľ s domácimi zradcami dopustil sa ohavného útoku na slovenský štát. Násilným obsadením určitého územia štátu vytvoril ilegálnu vládu so sídlom v Banskej Bystrici a vyhlásením ČSR pokúsil sa na spomenutom území vykonávať cudziu vládnú moc.

Zákonná vláda Slovenskej republiky spolu s celým verným občianstvom ani na chvíľu nepochybovala, že toto hanebné dielo padne. Vykonala preto všetko, aby vlastnými orgánmi a pomocou nemeckých spojeneckých vojsk zlikvidovala tento útok nepriateľských uzurpátorov a domácich zradcov, a obnovila znovu na celom území štátnu zvrchovanosť slovenskú.

Táto vôľa vlády slovenskej zvíťazila.

Dnes padla Banská Bystrica — sídlo povstalcov.

Tým i posledné zúžené územie Slovenska, ktoré znásilňoval nepriateľ, bolo oslobodené a začlenené do verejného života slovenského štátu.

Slovenská vláda raduje sa nad týmto dejinným úspechom, ktorým bol porazený pekelný zámer nepriateľa a zvíťazilo slovenské právo a slovenská pravda.

Slováci, občania!

Uveďte do života heslo nášho Vodcu, buďte verní jemu, národu a svorní v myslení a činoch! Uvedomte si, že Vaše, nami všetkými tak túžobne očakávané oslobodenie od čechoboľševickej pliaga je výmluvným dôkazom verného a obetavého splnenia našej ochrannej zmluvy s veľkonemeckou ríšou. Preto, keď v tejto radosnej chvíli s tou najúprimnejšou vďakou spomíname Führera veľkonemeckej ríše, ako aj jej hrdinsky bojujúce vojsko, vyzývame obyvateľstvo oslobodeného